

Szabadka neki köszönheti zenekultúráját

Lányi Ernő munkásságáról

Lányi Ernő 1907. március 1-jén tette le esküjét a szabadkai városi tanács előtt mint a zeneiskola igazgatója, s ettől kezdve élete végéig Szabadkán maradt. Negyvenhat éves volt ekkor, családos ember, két fiú és két leány apja. Addigi életét az állandó bolyongás jellemezte. Szinte fel sem lehet sorolni mindazt a helyet, ahol hosszabb-rövidebb ideig tartózkodott: Pest – itt született –, Párizs, Bécs, München, Köln, Lipcse, Stockholm voltak azok a városok, ahol zenét tanult és zenéléssel tartotta fenn magát, s még huszadik életévét sem töltötte be, amikor az eredetileg **Langsfeld** vezetéknevet **Lányira** cserélte fel, mivel rádöbbsent, hogy ő valójában *magyar*, és gyorsan meg is tanulta félig elfelejtett anyanyelvét. Ettől kezdve jobbra Magyarországon tartózkodott, de ezután sem tudott egy helyben maradni: Miskolc után Pest és Baja következett, majd ismét Miskolc, azután Kolozsvár – és így tovább.

1885 júliusában kötött házasságot Dombay Erzsébettel, s az 1885/86-os évadban színházi karnagy volt Szabadkán. Azt sajnos nem tudjuk, hogy milyen darabokat vezényelt, de talán nem is lényeges. Fontosabb, hogy sikerült magát belopnia a szabadkai közönség szívébe, barátságot kötni több itteni családdal, s így már könnyebb megérteni, miért is esett húsz évvel később éppen őrá a választás, amikor a zeneiskola élére kerestek megfelelő embert Szabadkán. Lányiéék első gyermeke, Ernő is itt pillantotta meg a napvilágot 1886 tavaszán.

Szabadkáról **Máramarosszigetre** költözik a család, onnan **Pestre**, ahol Lányi az Operaházban **Gustav Mahler** mellett vállal korrepetitori állást, de csak egy évig marad, mert ekkor székesegyházi karnagnak hívják **Székesfehérvárra**, majd **Egerbe**, ahol a Városi Dalkör is őt választja meg karnagjának. Ebben a városban meglepően sokáig, majdem tíz évig marad. Erre az időszakra esik **Szabadkán** megtartott **szervezői estje**, ami bizonyítéka annak, hogy a várossal való kapcsolata – a **Brenner családnak** köszönhetően – nem szakadt meg egészen. **A Szabadkai Dalegyesület szervezésében megtartott Lányi-estre 1899. február 13-án került sor, amelyen zongorára, énekhangra és férfikarra komponált több mű-**

ve hangzott el, szabadkai művészek előadásában, a szerző közreműködésével.

Miskolcon való harmadik tartózkodása alatt – 1901 és 1907 között – Lányi rendkívül jelentős tevékenységet fejt ki: megalapítja a **Városi Zeneiskolát** és országos hírnevet szerez az irányítására bízott **Városi Dalkörnek**. Ekkor már igen népszerű zeneszerző, akinek dalai és kórusművei sorra jelennek meg nyomtatásban. A miskolciak rajongtak érte, s szinte érthetetlen, hogy miért vált meg attól a várostól, ahol annyi szeretetben részesült. Talán túl sokban is – s azért. Ugyanis tudunk egy ottani fiatal zenetanárnőről meg egy földbirtokos feleségéről, akikhez érzékeny szálak fűzték, amit a feleség nyilván nem nézett jó szemmel, s ésszerű megoldásnak ígérkezett minél messzebbre elköltözni. A hivatalos magyarázat szerint – leánya, Sarolta hatvan évvel később tett kijelentése alapján – Lányi mindig más helyet választott munkássága kifejtésére, mihelyt azt tapasztalta, hogy “vetése beérett, s művészi törekvése meghozta az akkor elérhető eredményt”.

Lányi Ernő a négy hónappal korábban elhunyt Gaál Ferenc örökébe lépett, amikor elfoglalta az 1868 óta működő szabadkai zeneiskola igazgatói posztját. Valószínűleg tisztában volt vele, hogy milyen nagy feladatot vállal magára, de a szabadkaiak aligha sejtették, hogy mennyire jól választottak: sokat tapasztalt, jó szervezői képességű muzsikus kezébe került a város zenei életének irányítása.

Természetesen, nem mindenki fogadta mosolygó arccal, de az ellene áskálódók nem érdemlik meg, hogy velük is foglalkozunk. Lányi az őt ért támadásokat mindig ügyesen elhárította és ment tovább a kitűzött cél felé.

Még csak egy hónapja volt Szabadkán, amikor – 1907. április 3-án – megtartotta első hangversenyét, amelyen zeneszerzőként és karmesterként is egyaránt bemutatkozott. A siker óriási volt, **“a közönség érezte – írta Csáth Géza a Bácskai Hírlapban – , hogy mindez valami új volt, s magunk is azt, hogy ez az előadás kultúrtörténeti fordulópont Szabadka társadalmi életében.”**

Április 19-én nyújtott át a polgármesternek egy hosszabb beadványt, amelyben részletesen kifejti elképzelését a zenei élet nem éppen rózsás, sőt – az ő szavaival élve – “tarthatatlan állapotának” rendezését illetően. “Elsősorban is – írja Lányi – óvakodni fogok attól, hogy akár élők, akár holtak ellen irányuló céltalan vádaskodásokkal vagy szemrehányásokkal keserű hangot vegyítsek e sorok közé, másodsorban pedig óvakodom attól, hogy túlzott követelményekkel a reám bízott ügynek ártsak. Hangsúlyozom, hogy amit kérek, vagyis szükséges gyanánt kívánok, a legszerényebb megtartóztatás kohóján ment keresztül.”

Lássuk, tehát, mi az a minimum, amit szerinte okvetlenül meg kell valósítani:

A templomi énekkart – amelynek vezetése akkor még ugyancsak a zeneiskola igazgatójának feladatai közé tartozott – sürgősen ki kell bővíteni négy (egy-egy jól képzett szoprán, alt, tenor és basszus) énekes-sel, akikre majd támaszkodhat a többi kórustag. A templomi zenekar szinte semmilyen mű előadására sem alkalmas, annyi zenész hiányzik belőle: egy első hegedős, egy gordonkás, egy első klarinétos, egy fuvolás, két oboás, két fagottos és egy nagybögös. De megfelelő hangszerek sincsenek, vagy ami van, az is szinte teljesen használhatatlan.

A zeneiskola megfelelő épületben való elhelyezését ugyancsak az elsődleges feladatok közé sorolta. Az igazi, egyben legolcsóbb megoldás az lenne – véli Lányi –, ha a város a zenede részére egy **saját épületet** emeltetne, amelyben minden helyiség a zeneoktatás céljainak legmegfelelőbb méretű lenne és egy modern hangversenytermet is magában foglalna. Ebben az épületben az igazgató lakása is helyet kaphatna, mert Lányi szerint “az igazgató nevének jelenléte s felügyelete ott, ahol legfőképpen fiatal lányok látogatják az iskolát, erkölcsileg nagyjelentőségű.”

Az **iskolaszolgai** állás bevezetését is szükségesnek tartja.

A zenede szabályai – Lányi szerint – teljesen elavultak, jelentős mértékben módosítani kell őket. Elsősorban meg kell emelni a tandíjakat, hiszen sehol a világon nincs zeneoktatás évi 20 koronáért!

Kottára és hangszerre – s azok karbantartására – legalább 600-800 koronát kellene biztosítani.

Lányi beadványában ezután egy kis kalkuláció következik, amelynek a végső összege 17 000 korona, vagyis ennyi pénzre lenne szükség a fenti elképzelés megvalósításához.

“Ezen tervezet elfogadásával – folytatja Lányi – s a fenti nem túlságosan nagy áldozat meghozásával egy csapással úgy a templomi zene- és ének-szolgálatnak, mint a zeneiskolának nagy kérdése megoldást

nyer, sőt mellesleg **a színházi zenekar** is, s bizvást mondhatom, hogy akkor templomi zene- és énekkarunk egy püspöki székesegyház zene- és énekkarának színvonalán fog állani és **zenedénk is kellő tanerőkkel lesz ellátva, ami ezen intézetet is modern, európai kultúrintézeté fogja emelni, nem is említve azt, hogy városi zenekarunkat is a legnagyobb műigények kielégítésére képessé teszi.**”

“Szabadkán a zene oktatása és művelése más városokhoz viszonyítva általában nagyon el van hanyagolva – állapítja meg Lányi, majd így folytatja: – Úgy hiszem, hogy elérkeztünk ahhoz az időhöz, amidőn már csak a bűnös nemtörődöm-ség és a kultúra gyűlölete akadályozhatja meg városunk művelődésre vágyó ifjúsága részére alkotandó intézmények mielőtti létesítését.”

“Ha a város nemes közönségének bölcsessége méltónak találná ezen javaslatomat elfogadásra s megadná nekem a módot arra, hogy **Szabadka sz. kir. város zeneművészeti életét megte-remteni segítsen, s nekem alkalmat adna bebizo-nyíthatni, hogy meghívásom által nem egészen érdemtelenre esett a közönség bizalma: akkor ál-dani fogom azt a percet, amelyben elhatároztam, hogy életemet és munkámat Szabadka sz. kir. vá-ros kultúrájának szentelem.**”

Lányi még Miskolcon tartózkodott, amikor 1906. május 22-én részt vett Debrecenben a vidéki zeneiskolák igazgatóinak tanácskozásán, ahol **aláírta a zeneiskolák megreformálásáról szóló memorandumot.** A szabadkai zeneiskolát a következő évben már ennek a memorandumnak a szellemében igyekezett újjászervezni, aminek az a lényege, hogy az addigi “saját szórakozást szolgáló” muzsikálás tanítása helyett a zeneiskolákban ezentúl magasabb szintű zeneoktatásnak, kiváló káderek nevelésének kell folynia.

A városi tanács a Lányi által beterjesztett zeneiskolai szabályzatot 1908. április 30-án fogadta el. Ebben többek között az áll, hogy az oktatás az alsó tanfolyamon három, a felső tanfolyamon négy évig tart, míg a magánének és a fúvós tanszak alsó fokon két-, felső fokon pedig hároméves. A tanítás öt tanszakra folyt: a zongora, a vonós hangszerek, a fúvós hangszerek, a magánének és az összhangzattan, illetve zeneszerzés tanszakán. Az utóbbi három év összhangzattanból és két év **zeneszerzésből** állt – ezt az utóbbi tantárgyat **Lányi vezette be, ő is adta elő.** A szabályzat talán legfontosabb pontja az, amely megköveteli, hogy a szabadkai zeneiskola tantervét az Országos Zeneakadémia tantervéhez kell igazítani.

Lányi tehát új lendületet adott az addig tespedtségben tengődő zenedének.

Az igazgató országos hírnevének köszönhetően a lakosság körében ugrásszerűen megnőtt az érdeklődés a zeneiskola iránt, a száz koronás évi tandíj sem riasztotta el a jelentkezőket: míg korábban a beiratkozottak száma ritkán haladta meg a százat, az 1907/08-as tanévben 162 diákja volt a zeneiskolának, s ez egyre csak nőtt, úgyhogy néhány év múlva a háromszázat is meghaladta. A legtöbben zongoráznit tanultak: 1910-ben pl. 132-en, 1917-ben pedig már 273-an. A legtehetségesebb növendékek az igazgató osztályába kerültek, aki mellett mindössze négy másik tanár volt állandóra alkalmazva meg még néhány óraadó tanár. Ne feledjük azonban, hogy abban az időben egy-egy hangszeres órán akár *hat* növendék is részt vehetett egyszerre – s ez még haladásnak számított a korábbi tízhez viszonyítva. (Lásd a szabályzat 4. pontját.)

Az új igazgató mindent elkövetett, hogy a **zeneiskolának saját kottatára** legyen és hangszerre is annyit költött, amennyit csak lehetett. Az 1910-ben készített összeírás 194 kottát és 55 hangszer sorol fel. Az utóbbiak jó részén a templomi zenekar tagjai játszottak, a többi pedig jobbra használhatatlan állapotban volt. Ezenkívül a zeneiskola vagyont képezte még: 4 zongora, 1 harmónium, több tucat szék, 4 íróasztal, 7 kottatartó és 6 köpöcsésze.

Tehát a zeneiskolának most már van sok diákja, valamennyi hangszerre meg kottája is – éppen csak saját épülete nincs. A város negyven év alatt nem volt képes megfelelő helyet biztosítani a számára: szinte évről évre más és más helyre volt kénytelen költözni. **Lányinak** is csak küzdelmes hat év után **sikerült elérnie, hogy a zenede állandó lakhelyet kapjon: 1914 márciusában költöztek be az Eötvös – ma Strossmayer - utcában álló ún. Magyar-házba, ahol ma is találjuk a zeneiskolát.**

Lányi mindent elkövetett, hogy a lehető legjobb tanerők tanítsanak az irányítása alatt álló intézményben. Különösen a hegedűtanárokkal volt szerencséje: **1909-ben Koller Ferencet, Hubay egyik tanítványát, annak távoztával 1913-ban pedig Rados Dezsőt, a Budapesti Zeneakadémia majdani tanárát sikerült megnyernie a szabadkai zeneiskolának, akik jónéhány évre előre megalapozták a szabadkai hegedűtanszak jó hírét.** A magánének tanszakra csak 1916-tól van saját énektanára – az első: Farkasné Gábor Nelli volt –, az éneket addig maga az igazgató tanította, mint ahogy a kóruspróbákat is ő vezette.

Lányi igyekezett baráti kapcsolatot tartani a kollégákkal, a gyerekeket pedig úgy kezelte, mintha a sajátjai lennének: becenevet adott nekik, s azon szólított

ta őket. A növendékei még évtizedek múltán is elragadtatással szóltak egykori mesterükről. **Az ő keze alatt egyetlen tehetség sem kallódhatott el, mindenkit önzetlenül segített, akiben a tehetség szikráját vélte fölfedezni.**

1874 óta – mint már említettük – ugyanaz a személy vezette Szabadkán mind a zeneiskolát, mind pedig a Szent Teréz-templom ének- és zenekarát, ő tehát igazgató és *regens chori* is volt egy személyben. Lányit is így alkalmazták. A keze alá beosztott énekkart a zeneiskolában éneket tanuló növendékekkel töltötte fel, és rengeteg energiát fordított a templomi zenekar megreformálására. Az utóbbinak végrehajtása számos akadályba ütközött – részletekbe most ne bocsájtjuk – , míg nem *A városi zenekar szervezési szabályzatá*-nak legutolsó változatát 1909. szeptember 30-án mégis sikerült elfogadtatni a törvényhatósági bizottsággal. A szabályzat értelmében a zenekar feladatai közé tartozik a templom, a színház, a filharmonikus zenekar és a zeneiskola igényeinek eleget tenni. A zenekar közvetlen felettese a polgármester, vagyis a zenekar többé nem egyházi, hanem *városi* - mint ahogy az a nevében is szerepel. Lányi sokat küzdött azért, hogy a zenekarba jó muzsikuskok kerüljenek, s hogy munkájukért tisztességesen meg is legyenek fizetve. Az újonnan létrehozott együttes, a városi zenekar, 1909 őszén 24 muzsikussal kezdte el munkáját, összeállítása a következő volt: 4 hegedű, 2 brácsa, 3 gordonka, 2 nagybőgő, 1 fuvola, 2 oboa, 2 klarinét, 1 fagott, 2 trombita, 2 kürt, 2 harsona és 1 dob.

Ez a zenekar legálisan még nem is létezett, amikor Lányi csodát művelt: egybegyűjtötte a város valamennyi épkezláb zenészét, és alig egy évvel Szabadkára való érkezése után a színház zsúfolásig megtelt nagytermében felcsendültek a zeneirodalom remekművei:

Schubert h-moll szimfóniája, Beethoven F-dúr románca, Griegtől Áse halála és Anitra tánca a Peer Gyntből, Tartini Ördögtrilla-sonátája, Hubay egyik Csárdajelenete (nem tudni melyik) és Mozart Jupiter-szimfóniájának I. tétele.

A hegedűszólót Regéczy Ilona játszotta.

Ezt a napot – 1908. február 12-ét – tartjuk a Szabadkai Filharmonia születésnapjának.

Az első koncertet már áprilisban követte a második, majd a harmadik – s így tovább egészen a huszadikig. Ekkor kitört a világháború s a műsárak jó időre elhallgattak. De akkorra már **több mint százötven mű elhangzott a filharmonikusok koncertjein** - köztük Beethoven hét szimfóniája –, a szólísták között pedig olyan nevekkal találkozunk, mint **Venczell Béla,**

Szendy Árpád, Geyer Stefi, Bartók Béla, Hubay Jenő, Basilides Mária, Pablo Casals – hogy csak a legismertebbeket említsük.

A filharmonikusok hangversenyein Lányi nemcsak vezényelt, hanem szükség szerint zongorázott is, ha a szólista történetesen zongorakíséretes művet akart előadni.

A zenei lexikonok a filharmonikus zenekarral kifejtett tevékenységéről mélyen hallgatnak, pedig szabadkai szemmel nézve Lányinak talán éppen az volt a legnagyobb érdeme, hogy ebben a nyolcvanezer lelket számláló poros-boros nagyfaluban lerakta a zenekari muzsikálás alapjait, s kitarító munkával olyan szintre emelte azt, hogy az egész akkori nagy Magyarország felfigyelt rá.

Annál közismertebbek Lányinak a **kórusmuzsikálás** terén szerzett érdemei. Még 1888-ban történt, hogy **Sóhajtás** című férfikarra írt kompozíciójával elnyerte az Országos Daláregyesület pályázatának első díját, amit számos hasonló siker követett, s a kórusvezetés terén is igen nagy tapasztalatra tett szert, mire Szabadkára került. Itt pedig egy lelkes társulat, az 1889-ben megalakult **Szabadkai Dalegyesület** várta megérkezését. Lányi velük is csodát művelt, amit az 1907 májusában Újvidéken megtartott versenyen elnyert első helyezés és az azzal járó ezüst babérkoszorú is igazol. A *Függetlenség* tudósítója helyesen ismerte fel a siker titkát, amikor azt írta, hogy a szabadkai kórus "a régi elavult előadási modort – amely még ma is sok vidéki dalárdának sajátja – elhagyta s modern szellemben énekel. Pianói finomak s mégis tömöttek. Előadásuk egyszerű. A hazafias dalokat inkább szavalják. A szép magyar dal pedig igaz érzéssel folyik ajkukról".

Nagyon izgalmas dolgok történtek a Szabadkai Dalegyesülettel, amíg Lányi vezetése alatt állt, de most csak érjük be a leglényegesebbel:

Az 1909-ben Kecskeméten megtartott országos versenyen, amelyen többek között Lányi *Egy gondolat bánt engemet* kezdetű dalát is előadták, a kórus első helyen végzett. A közönség ujjongva éltette a szabadkai dalosokat. A három évvel később Budapesten megrendezett versenyen sem volt kérdéses, hogy kit illet az első helyezéssel járó aranyérem. (A verseny egyik kötelező darabját – *Rákos nimfájához* címmel – Lányi komponálta.)

A *Magyar Dal*, a Magyar Dalosszövetség hivatalos lapja, 1913-ban adta ki első kottamellékletét, Lányi egyik férfikarra írott művét, mert a megindoklás szerint "jobb nével nem lehetett volna útnak indítani az első karmellékletet."

Sokrétű elfoglaltsága mellett Lányinak mindig maradt ideje komponálásra: a kiadott szerzemé-

nyei között szerepel 36 kórusmű, több mint száz dal, fele annyi zongoraszerzemény, zenekarra írt kompozíciók, kamaraművek stb. És ezeket a műveket rendszeresen elő is adták – és nemcsak Szabadkán. Életének talán legboldogabb napja volt 1912. január 23-a, amikor szerzői estét rendeztek részére Budapesten a Royal Teremben. A műveiből összeállított műsor előadói Magyarország leghíresebb művészei voltak. A nagyszámú közönség lelkesen köszöntötte a Szabadkáról érkezett szerzőt, s a kritika is nagy elismeréssel írt róla.

A *Zeneközlöny* február 12-i számában megjelent méltatásból idézünk: "Lányi művészetének legjavát dalaiban látjuk letéve [...] Zenéje nemcsak kíséri, illusztrálja a szöveget, de gyakran bevilágít rejtekeibe, öntudat alatti értelmezését adja és olyannyira rámutat legmélyebb jelentőségére, hogy nem egy dolgánál úgy érezzük, ezt így kellett, csak így lehetett megcsinálni. [...] Lányi nem állapotodott meg egy bizonyos ponton, mint más beérkezettek, hanem együtt érez a fiatalokkal és velük halad tovább. [...] Művészetete fontos etapja a magyar dal történetének."

Szabadkai szerzői estjére itt-tartózkodásának tizedik évében, 1917. május 12-én került sor.

Már beszéltünk Lányiról a tanárról, az iskolaigazgatóról, a muzsikusról, a zeneszerzőről, a karnagyról, a szervezőről – de még nem szóltunk Lányiról, a népnevelőről. Mert ő az is volt. A felnőttek zenei nevelését is kötelességének érezte, amire jó alkalom nyílt a **Szabad Lyceum** keretein belül. Az 1910 és 1918 között megtartott és zenével gazdagon illusztrált előadásain lenyűgözően mesélt pl. a hallás művészetéről, a háborús zenéről, a magyar műdal fejlődéséről, a görög zene történetéről stb. Lányi felolvasásai mindig sok hallgatót vonzottak.

E csupán vázlatosan ismertetett életpálya is némi képet adhat Lányi hihetetlenül gazdag munkásságáról. Pedig nem örvendett a legjobb egészségnek. Átvészelve a háborús éveket, 1919-ben nyugdíjaztatását kéri. A polgármesterhez intézett beadványában, szerénységét félretéve, néhány szóban visszatekint Szabadkán elért sikereire:

"Méltóságod ill. a nemes Tanács nagybecsű figyelmét bátor vagyok felhívni arra, hogy előbbi működésemet nem is említve, itteni működésem jelentékeny eredménnyel járt, amit bizonyítanak azok a tények, hogy a zeneiskola növendékeinek létszáma működésem ideje alatt, ötszörösre emelt tandíj mellett majdnem megötszöröződött, úgy hogy ma a szabadkai városi zeneiskola egyike a legtekintélyesebb hasonló műintézeteknek. A zenei élet művelését lehetővé tett időben, vezetésem alatt rendezett filharmoniai

hangversenyek – nyugodtan mondhatom – Szabadkát a *legelső* helyre emelték. Országos dalárversenyeknél a szabadkai dalárda élén első díjat hoztam *Újvidékről*, aranyérmét Budapestről, és a szerb dalárdával második díjat *Zomborból*. És legyen szabad azt is megjegyezni, hogy a háború alatt a görög-keleti liturgiát női karra sikeresen átírtam. Számtalan, legtöbbszörre jótékony célra rendezett hangversenyekről tanúskodhatik Szabadka város közönsége. [...] Életemnek ezen nehéz percében is legfőbb gondom a rám bízott iskola sorsának biztosítása. Helyt állok mindaddig, amíg annak szüksége fennforog. Bizom Szabadka város vezetőségének emberséges és méltányos belátásában, amelyet Szabadka város iránti szeretetemmel talán meg is érdemeltem!”

Lányit 1919. október 1-jén helyezték nyugállományba.

Október 11-én megtartott ülésén a városi tanács jegyzőkönyvileg elismerését fejezte ki Lányi Ernő zeneiskolai igazgatónak “azon zenei tevékenységéért, amelyben Szabadka közönségét művészi tehetségével részesítette.”

Karnagyi állását a Szent Teréz-templomban továbbra is megtartotta és vezette a Munkás- és az Iparosdalárdát – amely utóbb az ő nevét vette fel – , odahaza magánórákat adott és fáradhatatlanul komponált. 1923. március 10-én bekövetkezett halálát az elhatalmasodott cukorbetegség okozta. Hatvankét éves volt.

Mindent összevetve: Lányi nem volt nagy zeneszerző – saját magát mindig is dilettánsnak tartotta – , de a századforduló magyar muzsikuskai között előkelő helyet foglalt el. Amit pedig Szabadkáért tett, az szinte felbecsülhetetlen. Papp Viktor 1940-ben így emlékezett meg róla:

Aki ismeri régebbi vidéki zeneéletünk hiányosságait, méltányol minden eredményt, különösképpen az olyan munkásságot, amilyen a Lányi Ernőé volt. Nemtörődömségek, elfogultságok közepette és mindig anyagiak híján, óriási erőfeszítéssel és szorgalommal muzsikát nevelt maga körül. A zeneiskolák, Palestrina Egyesületek, dalárdák és városi zenekarok ma is őt dicsérik. Sok vidéki városunk neki köszönheti zenekultúráját.

Bátran kijelenthetjük: *Szabadka is!*

Gyurkovics Hunor fotója

Felhasznált irodalom:

1. Kenyeres Kovács Márta: Régi nóta, híres nóta ...- Életjel, Szabadka, 1976.
2. Magyar László: Lányi Ernő szabadkai évei – Életjel, Szabadka, 1996.
3. Dévavári Zoltán: Régi házak, régi történetek – Életjel, Szabadka, 2000.
4. Csáth Géza: A muzsika mesekertje – Magvető Kiadó, Budapest, 2000.
5. Korabeli újságok